

Kongressi- ja yhteistyömatka Yhdysvaltoihin 22.10.-13.11.1986

Saavuttuani New Yorkiin ensimmäisenä työpäivänä ohjelmassa oli neuvottelu Suomen pääkonsulin Antti Lassilan kanssa. Keskustelu koski ennen kaikkea Suomen osallistumista Delaware-siirtolaisuuden 350-vuotisjuhlille v. 1988. Pääkonsuli Lassila korosti jonkilaisen kirjan tai muun julkaisun tekemistä Delaware-siirtolaisuudesta, sillä heiltä pyydetään jatkuvasti materiaalia tästä aiheesta. Tapasin myös Suomen YK-lähettilään Keijo Korhosen sekä New Yorkin Uutisten päätoimittajan Anita Rothoviuksen ja toimittaja Esko Tommolan.

Symposium "Myth Reality and History; an interdisciplinary conference on immigration", järjestäjänä Vapauden patsaan 100-vuotisjuhlakomitea ja pitopaikkana New Yorkin kaupungin kirjasto, keskittyi lähinnä yli Atlantin tapahtuneeseen siirtolaisuuteen. Erityisen mielenkiintoisena pidin esitelmää orjakaupasta latinalaiseen Amerikkaan. Symposiumissa korostettiin "oral historyn" merkitystä sekä siirtolaisuuden inhimillisiä dimensioita, ennen kaikkea sitä kuinka tavallinen ihminen koki siirtolaisuuden. Edelleen symposiumissa todettiin Tyynenmeren siirtolaisuuden muistuttavan Atlantin siirtolaisuusilmiöitä. Siirtolaisen identiteetti oli myös keskeinen aihe. Symposiumin hallitsevin näkökulma oli kuitenkin historiallinen kehitys alkaen amerikkalaisten siirtokuntien perustamisesta 1930-luvun lamakauteen. Tässä prosessissa hyvin homogeeniset yhteisöt muuttuivat siirtolaisuuden ansiosta he-

terogeenisiksi - pluralistisiksi yhteisöiksi. Olin ainoa suomalainen edustaja tässä noin 50 hengen symposiumissa. Järjestelyjen heikkouksista todettakoon liian pitkät paperista luetut esitelmät sekä se, ettei siihen sisältynyt juuri ollenkaan epävirallista kanssakäymistä symposiumin osanottajien kesken. Myöskään alustuksia ei jaettu osanottajille. Mahdollinen julkaisu ilmestyy myöhemmin.

New Yorkissa neuvottelin myös Siirtolaisuusinstituutin asiamiehen Paul W. Hanslinin kanssa. USA:ssa rekisteröidyn Institute of Migration Corp. asiakirjat on nyt uusittu ja saatettu ajan tasalle. Kävin myös tutustumassa ja valokuvaamassa Norjan siirtolaisuuden näyttelyn, joka oli esillä South Seaport Museumissa.

Symposiumin ohella tärkein ja hyödyllisin kohde New Yorkissa oli käynti Staten Islandilla sijaitsevassa Center for Migration Studies-laitoksessa. Tämä on v. 1964 perustettu lähinnä julkaisutoimintaa harjoittava laitos. Tärkeimmät julkaisut ovat "International Migration Review" ja "Migration World". Kirjastossa on noin 20 000 julkaisua. Minulla oli kahden tunnin keskustelu johtaja Dr. Lydio Tomasin kanssa. Sovimme yhteistyöstä tulevien konferenssien suunnittelussa ja laitosten julkaisujen ilmoittamisesta molemminpuolisesti. Olisi suuri etu meille, jos Siirtolaisuusinstituutin julkaisu-luettelo voitaisiin julkaista alan johtavassa lehdessä, "International Migration Re-

Siirtolaisuusinstituutin USA:n asiamies Paul W. Hanslin matkatoimistossaan New Yorkissa.

view”ssa. Samalla luovutin laitokselle arvostelukappaleeksi Australian suomalaisia käsittelevän tutkimukseni.

Viikonvaihteen ajaksi matkustin Binghampton-Ithacan seudulle tapaamaan Amerikan suomalaista Ruuspakka -nimistä perhettä, johon olin tutustunut jo v. 1972. Vanhaisäntä Atte Ruuspakka kuoli v. 1980, mutta pojan, Eero Ruuspakkan, kanssa tutustuimme Ithaca van Etten alueen suomalaisasutukseen (farmit, kirkot ja hautausmaamerkit, ottamani valokuvat ovat Siirtolaisuusinstituutin arkistossa).

Ithacassa tapasimme Cornellin yliopistossa hotellialan johtamisesta väitöskirjaa tekevän suomalaisen Jukka Laitamäen. Mahdollisesti osana opiskeluaan hän olisi kiinnostunut tekemään selvityksen siitä, missä määrin Amerikan suomalaiset tuntevat mielenkiintoa Suomea kohtaan, varsinkin jos matkat voitaisiin ohjelmoida sukututkimuksen merkeissä. Olen saattanut asian Matkailun edis-

tämiskeskuksen tietoon mahdollisia jatko-neuvotteluja varten.

Washingtonissa Suomen suurlähetystössä tapasin lehdistöneuvos Seppo Härkösen, joka toimii Delaware 350-vuotisjuhlien Suomen puolen koordinaattorina. Samassa yhteydessä tapasin Dr. Richard Hulanin, joka on tutkinut Delawaren suomalaista ja ruotsalaista asutusta. Hän on tekemässä uutta asutuskarttaa ja hänen mielestään noin 60-70 % ”Uusi Ruotsi” siirtokunnan asukkaista olisi ollut suomalaisia. Hän esitteli eri arkistoista keräämiään dokumentteja ja pyysin häntä toimittamaan Siirtolaisuusinstituutille kopiot näistä asiakirjoista, kartoista yms. Tätä aineistoa voitaisiin käyttää Siirtolaisuusinstituutissa mahdollisesti tehtävässä Delaware-näyttelyssä. Illalla tapasin Seppo Härkösen kotona useita Kongressin kirjaston edustajia sekä Suomesta vierailulla olevan suomalaisen kirjallisuuden tiedotuskeskuksen johtajan Marja-Leena Rautalinin sekä

Center for Migration Studies, Staten Island, New York, portailla leitoksen johtaja Dr. Lydio Tomasi.

suomalaisen, mutta Ruotsissa asuvan fil. lis. Frank Blomfeldtin, joka tutkii "Uuden Ruotsin" papistoa.

Seuraavana aamuna lähdimme Dr. R. Hulanin ja Frank Blomfeldtin kanssa edellisen autolla Wilmingtoniin, jossa osallistuimme Camille Julinin johdolla kokoontuneen Kalmar Nyckel -komitean kokoukseen yhdessä Seppo Härkösen kanssa. Olin lähinnä tarkkailijana, mutta minulla oli tilaisuus osallistua myös keskusteluun. Erittäin tärkeätä oli tavata prof. Carol E. Hoffecker, joka on järjestämässä Delaware-siirtolaisuuden symposiumia 3. - 5.3.1988 Delawaren yliopistossa. Pyysin häntä lähettämään minulle suomalaisille tarkoitetun virallisen kutsun (minkä hän onkin nyt tehnyt ja olen välittänyt kutsun suomalaisille tutkijoille.) Olisi tärkeätä, että suomalaiset osallistuisivat tähän merkittävään symposiumiin.

Seuraavana päivänä tutustuin Clayton kogressi-keskukseen Newarkissa Dr. Silvia

Tammisto-Szoldosin johdolla. Hän on Kalmar Nyckel -komitean jäsen sekä Finnfest-toimikunnan puheenjohtaja. Tähän voitaisiin kesän 1988 juhlien yhteydessä mahdollisesti asettaa esille historiallinen Delaware-siirtolaisuuden näyttely. Korostin myös sitä, että olisi hyvä saada myös Amerikan suomalaista kirjallisuutta ja lehdistöä esittelevä näyttely, mahdollisesti yhteistyössä Hancockissa toimivan Suomi-Opiston kanssa. Pietari Kalm -näyttely tulee tietävästi Rutgers yliopistoon. Palattuani Suomeen olen keskustellut kirjanäyttelystä HY:n ylikirjastonhoitaja Esko Häkkin kanssa ja hän lupasi kirjoittaa kirja- ja lehtinäyttelystä Dr. Ralph Jalkaselle Suomi-Opistoon. Toistaiseksi asia on avoin.

Kuuntelin Dr. Tammisto-Szoldosin kanssa University of Delaware Chorale -kuoron harjoitusta johtajana Dr. Andrew Cottle. Tämä kuoro olisi kiinnostunut saapumaan Suomeen v. 1988 alussa, mahdollisesti osana

Delaware-juhlallisuuksia. Ehkä SAYL voisi toimia isäntänä ja järjestää konsertin Helsingissä ja mahdollisesti muuallakin.

Tutustuin myös Delawaren Historialliseen Seuraan ja kokoelmiin sekä kävin katsomassa Chesterissa Wäinö Aaltosen Delaware-monumenttia vuodelta 1938. Muistomerkkiä hoidetaan hyvin, eikä lähellä oleva moottoritie häiritse sitä, niinkuin joskun on väitetty. Kokonaisuudessaan lyhyt vierailuni Delawaressa oli hyödyllinen silmällä pitäen valmistautumista 350-vuotisjuhlille v. 1988.

Lensin Philadelphiasta Minneapolisiin. Täällä olin kesäkuussa 1986 osallistunut "Reunion of Sisters"-seminaariin ja silloin sovittiin, että tullessani marraskuun 6. päivä Minneapolisiin järjestetään Amerikan suomalaisten tutkijoiden neuvottelukokous. Tähän Marianne Wargelin-Brownin kotona neljä tuntia kestäneeseen neuvotteluun osallistuvat seuraavat henkilöt: M. Wargelin-Brown, Carl Ross, William A. Høglund, Michael G. Karni, Arnold Alanen, Raymond Wargelin, Carolyn Törmä, Marsha Pentti, Timo Riippa,

Stephanie Cain Van D'Elden ja Joel Wurl. Suomesta osallistui lisäksi Reino Kero Turun yliopistosta.

Tässä pienssä seminaarissa käytiin ensiksi läpi prof. Høglundin johtama projekti suomalaisia siirtolaisia koskevan lähdebibliografian aikaansaamiseksi. Työn arveltiin valmistuvan vuoden kuluttua. Toiseksi keskusteltiin seuraavan Finnforumin järjestämisestä (1974 Duluth, 1979 Toronto, 1984 Turku). Suositeltiin, että seuraava Finnforum pidettäisiin v. 1989 mahdollisesti Minneapolisissa. Kolmanneksi keskusteltiin Amerikan suomalaisen lehdistön mikrofilmausprojektista. Lopuksi pidettiin UFFAA:n (United Funds for Finnish American Archives) sääntömääräinen kokous.

Kokouksen tärkeimmät Suomea koskevat suositukset olivat, että William Høglundille tulisi toimittaa tuoreimmat tiedot eri arkistoissa olevasta materiaalista. Toiseksi toivottiin, että amerikkalaiset ja suomalaiset kirjastot ja arkistot voisivat vaihtaa mikrofilmejä.

Tämän koordinaatiotoimikunnan seuraa-

Minneapolislin konferenssin kokoushuoneesta Spring Hillillä. Taustalla IHRC:n kokoama siirtolaisten näyttely.

Siirtolaistutkimuksen pioneeri prof. Frank Thistleweite Englannista ja toht. Olavi Koivukangas. Prof. Thistleweite on suuri saunan ystävä.

va kokous päätettiin pitää mahdollisesti Helsingin yliopiston kirjastossa, kun monet osanottajat saapuvat Reunion of Sisters konferenssiin Kuopioon elokuussa 1987.

Matkani pääkohde oli Spring Hillissä pidetty kansainvälinen symposium "A Century of European Migrations 1830-1930 in comparative perspective". Tähän kansainväliseen symposiumiin osallistui noin 40 johtavaa siirtolaistutkijaa eri puolilta maailmaa. Suomesta osallistui lisäksi dos. Reino Kero sekä Yhdysvalloista toisen polven suomalainen prof. William A. Høglund ja kolmannen polven suomalainen prof. Arnold Alanen. Toimin jakson "Comparative Migration History" Discussant'ina tehtävänä esittää viralliset kommentit kolmesta esitelmästä, joiden aiheet olivat: 1) Patterns of German Settlement in the United States and Brazil, 1830-1930. 2) Comparative Migration History and the Use of Models: Italians in Buenos Aires and New York, 1875-1925, 3) The Crossroad Province: Quebec's place in international Migration, 1870-1915. Nämä aiheet ovat suomalaisille siirtolaisuustutkimukselle hie-

man vieraita ja edellyttävät kansainvälisen siirtolaisuuden ja sen tutkimustilanteen tuntemusta. Olin valmistautunut esitykseen mahdollisimman hyvin vielä matkan aikana mm. New Yorkissa hankkimalla lähdekirjallisuutta. Erityisesti pyrin korostamaan systemaattisen vertailevan tutkimusotteen merkitystä mm. näkemällä yhtymäkohtia Amerikan siirtolaisuuden ja Euroopan lähtöalue-problematiikan välillä sekä myös mm. Australian siirtolaisuuden välillä. Toiseksi painotin tutkijoiden välisen yhteistyön merkitystä sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla. Tutkijat - varsinkin historioitsijat - työskentelevät mielellään yksin. Tulevaisuudessa pitäisi päästä nykyistä parempaan "team work" työskentelyyn sellaisten tutkijoiden kesken, joilla on yhteinen tutkimusalue. Tällainen "research team" työskentely voi tapahtua myös etniseltä pohjalta. Hyvä esimerkki tästä oli suomalaisten tutkijoiden kokoontuminen ennen virallista symposiumia. Yleensäkin tällaiset "pre-conference" kokoontumiset olisivat suositeltavia siitäkkin syystä, että vain harvoin kaukana toisistaan asuvilla tutkijoilla on tilaisuus kokoontua yhteen.

Symposiumin järjestäjät ovat pyytäneet esiintyjiltä artikkeleita v. 1986 loppuun mennessä julkaisun tekemistä varten. Symposiumissa pidetyt ja monistetut esitelmät ovat saatavilla Siirtolaisuusinstituutissa Turussa. Tieteellisen annin ohella ehkä tärkein hyöty symposiumista oli se, että täällä tarjoutui tilaisuus tavata maailman johtavat siirtolaisuustutkijat ja tutkimuslaitosten johtajat. Siirtolaisuustutkimus on erityisesti voimistunut Länsi-Saksassa. Myös australialaisen alustajan mukaan Australiassa siirretään parhaillaan tietokoneelle 160 000 rangaistusvankia sekä suunnitellaan mahdollisen erillisen tutkimuslaitoksen perustamista osana maan 200-vuotisjuhlia v. 1988.

Symposiumin jatkotoimenpiteistä ei tehty varsinaisia suosituksia. Tällaisen kansainvälisen tilaisuuden järjestäminen on nimittäin hyvin kallista ja tutkimuslaitosten resurssit ovat vähäiset joka puolella maailmaa. Suomalaisilla tutkijoilla on omat järjestel-

mänsä mm. viiden vuoden välein kokoontuva "Finnforum". Uskon kuitenkin, että jatkossa olisi tarvetta koordinoitiin mm. eri tutkimuslaitosten kesken, mille luo hyvää pohjaa se, että tuntee henkilökohtaisesti kolleegoja eri puolilla maailmaa.

Koska symposiumin jälkeen jäi pari päivää aikaa, pysähdyin tulomatalla Detroitin lähellä Ann Arborissa sijaitsevaan Michiganin yliopistoon. Täällä Bentley Libraryssä on tutkijana 1.7.1986-30.6.1987 Siirtolaisuusinstituutin tutkimussihteeri VTL Ismo Söderling. Tutustuin laitoksen kokoelmiin sekä erityisesti ATK-rekisteriin, jollaiseen

myös Turussa toimiva Siirtolaisuusinstituutti on siirtymässä. Tapasin myös prof. Robert Warnerin, joka on toiminut USA:n valtionarkiston johtajana. Teimme Ismo Söderlingin kanssa matkan Lansingiin, jossa oli esillä suomalaista siirtolaisnaista esittävä näyttely "Courageous enough".

Oli hyödyllistä keskustella Söderlingin kanssa materiaalin keruusta. Käydessään Hancockissa hän oli hankkinut kaivosmiehen hakun ja kirveen sekä kypärän, jotka toin matkatavaroissani - samoin kuin matkalla antikvariaateista ostamani kirjat - Siirtolaisuusinstituutin kokoelmiin Turkuun.

